

Luokka	Laatuj. Työohjeet
Versio/pvm	4 / 17.3.2021
Laatijat	Kauranen Jari; Savolainen Laura
Vastuuhenkilö	Kauranen Jari
Hyväksyjä	Savolainen Laura
Tämä ohje koskee	Kajaani; Kemi; Kokkola; Oulu; Rovaniemi

HAAVAN JA PALOVAMMA-ALUEEN BAKTEERI- JA SIENIVILJELYNÄYTE

Näyte	Kuntaliiton nro / tutkimus nro ja tutkimuspyyntö	Tutkimus	Näyteastia
<p><u>Infektionäyte</u> puhdistetun haavan pohjasta</p> <p>-pisto-, viilto- tai leikkaus- haavanäyte -muu revisionäyte -ihonsiirre -palovamma-alueen näyte</p>	3491 Pu-BaktVi1 3508 Pu-Sienvi*	Aerobi- ja anaerobi bakteeriviljely, sieniviljely	<u>Sivelynäyte</u> : Dacronvanutikku ja geelikuljetusputki
<p>-näyte selän, alaraajan yms kroonisesta haavasta</p>	3491 Pu-BaktVi1	Aerobi- ja anaerobi bakteeriviljely	<u>Kudospala</u> : Steriili putki tai purkki, johon muutama tippa steriiliä keittosuolaa (tai <u>Sivelynäyte</u> : Dacronvanutikku ja geelikuljetusputki)
<p>-muu krooninen ihohaava</p>	3491 Pu-BaktVi1 3508 Pu-Sienvi* 2812 -TbVi	Aerobi- ja anaerobi bakteeriviljely, sieniviljely ja myko- bakteeriviljely	<u>Kudospala</u> kuten edellä on esitetty.
<p><u>Kolonisaationäyte</u> puhdistamattoman haavan pinnasta</p>	4358 -MRSaVi 1788 -VREVi 8426 -MDRSVi (3492 Pu-Baktvi2) (1628 -CandVi)	Selektiiviset sairaalabakteeri- viljelyt (Tapauskohtaisesti tarkennetut bakteeri- ja hiivaviljelyt)	<u>Sivelynäyte</u> : Dacronvanutikku ja geelikuljetusputki. Kutakin tutkimusta varten oma näyte

*Tavalliset Candida-suvun hiivat kasvavat myös bakteeriviljelyssä, mutta erityisesti sieni-infektiota epäiltäessä kannattaa pyytää myös vastaava sienitutkimus

Välineet ([kts kuvaliite: Mikrobiologian näytteenottovälineet](#))

- Steriilit näytteen irrottamiseen tarvittavat välineet.
- Steriiliä keittosuolaa tai aquaa, ruisku
- Geelikuljetusputki ja dacronvanutikku
- Steriili kierrekorkillinen putki tai purkki (10 – 50 / 60 ml)

Lähetä

- Potilaan henkilötiedot, tutkimuksen pyytjä ja vastausosoite
- Kliininen kysymyksen asettelu ja diagnoosi

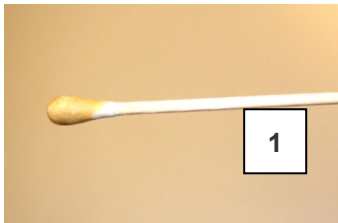
- Näytteenottoalueen anatominen sijainti ja näytteenottoaikka niin tarkasti, että samana päivänä eri kohdista otettujen samanlaisten näytteiden tulokset eivät sekoitu keskenään.
- Mikrobilääkitys ennen näytteen ottamista ja sen jälkeen
- Mahdolliset altistavat sairaudet, toimenpiteet ja lääkitys

Näytteet infektion aiheuttajien etsimiseksi

Pisto-, viilto-, leikkaushaava- tai muu revisionäyte; näyte ihosiirteestä alta (Pu-BaktVi1, Pu-SienVi)

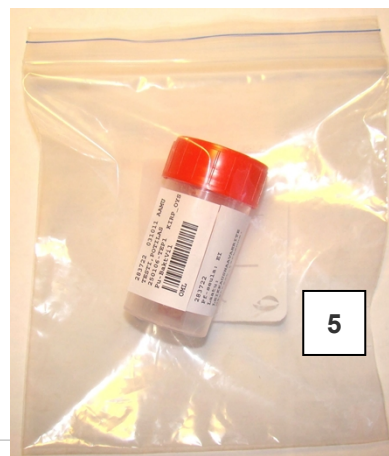
Näytteeksi tulee saada kudosta tai eritettä infektiokohdasta ja välttää sen kontaminoitumista ihon ja limakalvon normaalin flooran bakteereilla ja sienillä sekä ympäristön mikrobeilla. Paras näyte saadaan tulehtuneen ja terveen kudosalueen rajalta, jossa infektioprosessi on aktiivisin.

Huuhtele haava irtonaisesta liasta ja kuivuneista haavaeritteistä puhtaalla vedellä tai keittosuolalla. Kuivaa haava pesunesteestä steriileillä taitoksilla. Ota näyte geelikuljetusputki-pakkauksessa olevalla dacronvanutikulla. (1) Paina tikku haavan pohjaan ja pyöritä sitä niin, että vanuun tarttuu haavasta kudosta ja eritettä. Siirrä tikku aseptisesti kuljetusputken geelin sisään (2) ja sulje putken korkki. Kiinnitä putkeen potilastarra ja sen perään lisätietotarra niin, että viivakoodin voi lukijalla lukea. (3) Lähetä putki muovipussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi) mikrobiologian laboratorioon.

Tutkimus: Pu-BaktVi1
Näytteen laatu: Leikkaushaavaerite
Näytteen tarkenne: oikea kylki

Haavan revision yhteydessä ota kudosta infektiokohdasta steriiliin putkeen tai purkkiin (4). Lisää siihen muutama tippa steriiliä keittosuolaa näytteen kuivumisen estämiseksi. Sulje putken korkki. Kiinnitä putkeen potilastarra ja sen perään lisätietotarra niin, että viivakoodin voi lukijalla lukea. Lähetä putki muovipussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi) mikrobiologian laboratorioon (5).

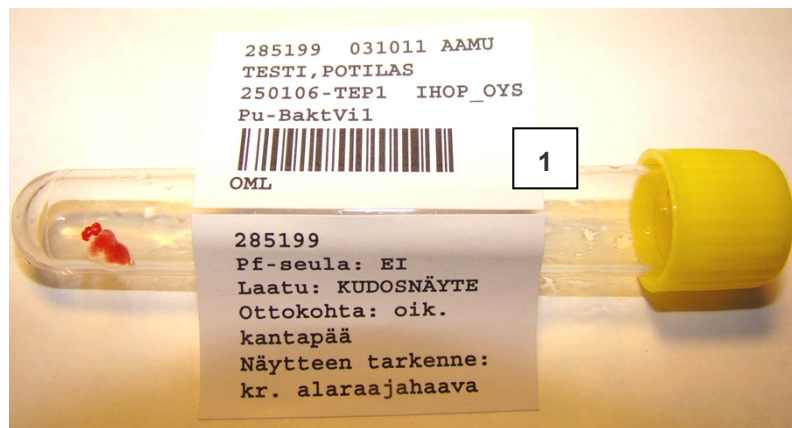

Jos haavaan liittyy absesseja, ota niistä näyte aseptisesti neulalla ja ruiskulla anaerobiampulliin (Kts. ohje: Absessin bakteeri- ja sieniviljelynäytteet)

Krooninen selän, alaraajan tms haava (Pu-BaktVi1)

Krooniset haavat voivat olla voimakkaasti ihon normaaliflooralla kolonisoituneet, joten infektionäytteen ottaminen edellyttää haavan erittäin huolellista puhdistamista ennen sitä.

Kudosnäyte. Puhdista haava suihkuttamalla tai huuhtelemalla keittosuolaliuoksella. Kuivaa pesuneste steriileillä taitoksilla. Poista märkäerite ja mahdollinen kuollut kudos mekaanisesti. Ota kyretillä tai stanssilla kudosnäyte haavan pohjasta. Siirrä kudosisbianäyte steriiliin putkeen. Lisää putkeen muutama tippa steriiliä keittosuolaa kudosnäytteen kuivumisen estämiseksi. Sulje putki korkillaan aseptisesti. Kiinnitä putken kylkeen potilastarra ja sen viereen näytteen laadun ilmaiseva lisätarra niin, että viivakoodin voi lukijalla lukea. (1) Lähetä putki mikrobiologian laboratorioon muovipussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi).

Sivelynäyte. Mikäli biopsianäytteen ottaminen on vasta-aineista, ota näyte huolellisen puhdistuksen jälkeen geelikuljetusputkipakkauksessa olevalla dacronvanutikulla mahdollisimman syvältä infektoituneesta kudoksesta. Paina tikku haavan pohjaan ja pyöritä sitä niin, että vanuun tarttuu haavasta kudosta ja eritettä. Siirrä tikku aseptisesti kuljetusputken geelin sisään ja sulje putken korkki. Kiinnitä putkeen potilastarra ja sen perään lisätietotarra niin, että viivakoodin voi lukijalla lukea. Lähetä putki muovi-pussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi) mikrobiologian laboratorioon. Vrt haavanäytteen ottaminen ja sen kuvat edellisellä sivulla.

Palovammat (Pu-BaktVi 1, Pu-SienVi)

Sivelynäyte. Puhdista näytteenottoalue keittosuolalla ja imeytä pesuneste harsotaitoksiin. Ota näyte geelikuljetusputkipakkauksessa olevalla dacronvanutikulla mahdollisimman syvältä infektoituneesta kohdasta niin, että tikun vanupäähän tarttuu kudosta ja sen eritettä. Sulje tikku aseptisesti geelikuljetusputkeen ja sulje sen korkki. Liimaa putkeen potilastarra ja lisätietotarra niin, että ne voidaan optisella lukijalla lukea. Lähetä putki muovipussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi) mikrobiologian laboratorioon. Vrt. Haavanäytteen ottaminen ja sen kuvat edellisellä sivulla.

Näytteet kroonisesta ihohaavasta (Pu-BaktVi1, Pu-SienVi ja TbVi)

Kroonisesta ihohaavasta otetaan kudosnäyte kuten selän tai alaraajan kroonisen haavan näytteen osalta on edellä esitetty. Suositeltavaa on ottaa kolme eri näytettä eri putkiin, joista ensimmäiseen liitetään Pu-BaktVi1-tutkimuksen tarrat, toiseen Pu-SienVi-tutkimuksen tarrat ja kolmanteen mykobakteeritutkimusten (-TbVi) tarrat. Kuhunkin putkeen lisätään muutama tippa keittosuolaa

näytteiden kuivumisen estämiseksi. Näytteet toimitetaan suojaussissa mikrobiologian laboratorioon.

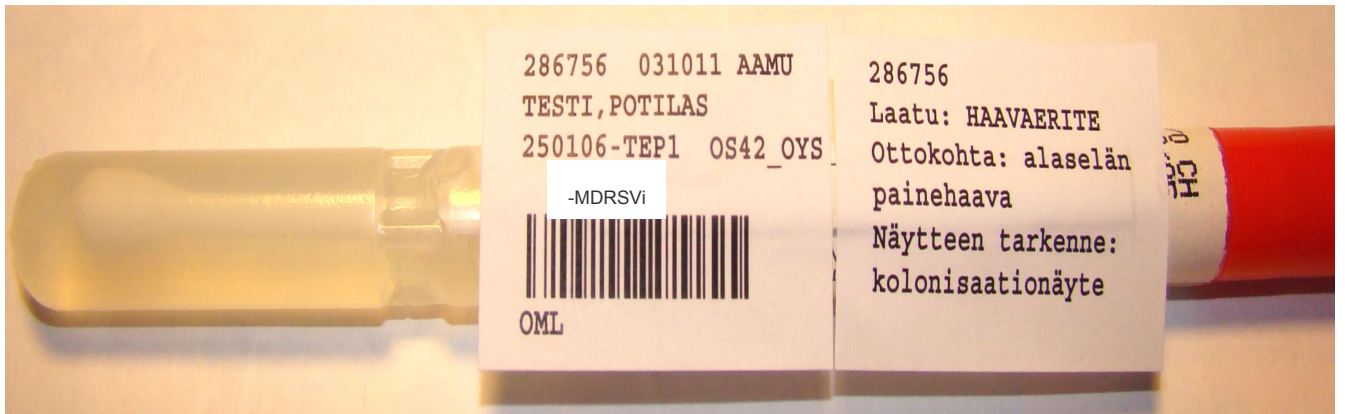
Näytteet haavan, palovamma-alueen yms. bakteeri- ja hiivasienikolonisaation tutkimiseksi (-MRSAVi, -VREVi, -ESBLVi, -MDRSVi; Pu-BaktVi2, -CandVi).

Tunnettujen sairaalabakteerien kantajuutta epäiltäessä pyydetään vastaavat spesifiset tutkimukset (MRSA-, VRE- ja MDRS-viljelyt). OYS:n infektioiden torjuntayksikön ohjeistuksessa PPSHP:n intranetissä (Infektioiden torjunta ->Ohjeet henkilökunnalle ->Moniresistenttien bakteerien linjaukset) kerrotaan mitä näytteitä missäkin potilas- ja epidemiatapauksessa otetaan.

Muita mikrobilääkkeille resistenttejä tai muulla tavoin ongelmallisia bakteereita tai hiivoja perustellusta syytä epäiltäessä pyydetään vastaavat yleistutkimukset (Pu-BaktVi2, -CandVi). Tällöin näytteiden ottamisesta ja tutkimusten käytöstä on etukäteen neuvoteltava mikrobiologian laboratorioon kanssa ja läheteessä on ehdottomasti mainittava, minkä epidemiologisen ongelman selvittämiseen näyte liittyy.

Tutkimuksen kohteena olevaa haavaa tai palovamma-aluetta ei puhdisteta ennen näytteen ottamista, jotta saadaan selville, mitkä bakteerit ja hiivat ovat päässeet aluetta kolonisoimaan.

Poista haavan pinnalla oleva kuiva karsta pinseteillä. Paina geelikuljetusputken vanutikku näytteenottoa vasten ja hierrä ja imeytä siitä vanuun kudosta ja eritettä. Sulje tikku aseptisesti geelikuljetusputkeen ja sulje sen korkki. Liimaa putkeen potilastarra ja lisätietotarra niin, että ne voidaan optisella lukijalla lukea. Lähetä putki muovipussissa (Minigrip-pussi tms. sulkupussi) mikrobiologian laboratorioon.

**Tutkimus: -MDRSVi
Näytteen laatu: Haavaerite
Näytteen tarkenne: Kolonisaationäyte**

Toimita näytteet laboratorioon mahdollisimman pian, mielellään saman päivän aikana. Säilytä niitä huoneen lämmössä (lähetyksen samana päivänä) tai viilennettynä (säilytys yli yön tai viikonloppun).

Lisätiedot: NordLab Oulu, mikrobiologian laboratorio: p. 040-6356305.

Muutokset tässä versiossa:

Erillinen ESBL-viljely poistunut, sisältyy nykyään MDRSVi-tutkimukseen.

T a b | Á ^ | • q } Á Á ~ ^ & c ä ^ Á } Á ĩ È È Ë Æ F